

Cal Boada

Gelida

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Carrer Mossèn Jaume Via, 63.
Alçada: 174

Coordenades:

Latitud: 41.440299500217
Longitud: 1.8620793343053
UTM Est (X): 404938
UTM Nord (Y): 4588261

Classificació

Número de fitxa 08091 - 76
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Modernisme
Segle XX
Any 1910
Autoria de l'element: Mariano Mas i Civil (mestre d'obres)
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIL
Observacions protecció: BCIL / Immoble / 8321-I
Data aprovació: dv., 05/06/2015 - 12:00
Número inventari Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, 2622
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 5083105DF0858S0001LD
Fitxes associades:

Descripció

L'edifici entre mitgeres, segons l'Inventari de Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, disposa de soterrani, planta baixa i pati posterior, a més d'un terrat.

La coberta és a doble vessant de teula. La façana que només és de la planta baixa és particularment interessant, amb un portal a un costat i una gran finestra rectangular amb reixa de forja acompanyant-la. Just sota la finestra es troba la lluernia. L'element més destacat de la façana és la testera geminada, finalitzada amb dos arcs de mig punt i tres pilarets amb mènsules que suporten dues baranes de forja amb motius florals. Al centre dels dos arcs es troben dos finestrons geminats.

És una façana molt estètica d'estil modernista.

Observacions:

S'ha denominat cal Boada per indicacions de la Comissió de Patrimoni de Gelida.

Història

Seguint la primera onada de creixement urbà que va tenir lloc durant l'últim terç del segle XX, a Gelida es va reconèixer la necessitat d'expandir la trama urbana a mesura que els carrers històrics començaven a quedar superats. Al tombant de segle XX, es van planificar les urbanitzacions de nous carrers, com és el cas del carrer Mossèn Jaume Via. El 1900, és un moment de transformacions al carrer ben descrites per Rosselló (2011) qui documenta l'enginyer Ezequiel Porcel darrere el traçat del nou carrer de Sant Antoni. Paral·lelament, la urbanització del tram baix del carrer Mossèn Jaume Via que ja s'havia iniciat el 1885 agafa una nova empenta entre 1905 i 1912, i a partir de 1909, també el tram alt d'aquest mateix carrer. Durant aquests primers anys del segle XX, l'eclecticisme i el noucentisme predominaven en l'estil arquitectònic dels nous edificis. No obstant això, aviat va emergir el modernisme amb tota la seva diversitat, no a través dels estímulants ni dels grans arquitectes, sinó de la mà dels mestres d'obres i constructors locals, com la família Mas, qui va edificar la primera línia de torres per a menestrals, comparets i botiguers en una manifestació decididament popular d'aquest nou estil arquitectònic. En aquest context, la casa Maria Valls, també coneguda com a casa Delgado, al núm. 65 del carrer es va convertir en la màxima expressió d'aquest moviment.

Cal Boada, va ser construïda l'any 1910. La família Boada encara conserva la propietat de la casa. El constructor fou Mariano Mas i Civil.

El treball de Joan Rosselló i Raventós (1990) recull l'obra i l'activitat de la nissaga dels Mas, una família de paletes, constructors i arquitectes que han tingut una presència molt important en la vida de Gelida durant els segles XIX i XX. La configuració de la Gelida moderna no seria la mateixa sense aquesta influència, la qual ha significat, entre altres aspectes, la introducció del Modernisme a Gelida, la construcció de molts edificis representatius i la redacció del primer Pla General d'Urbanisme a principis de 1980.

Des de la primera meitat del segle XIX, els Mas han intervingut sense interrupció en el procés de construcció de la Gelida actual, amb dos-cents anys d'una activitat amb repercussió pública. La família Mas ha destacat com a paletes, constructors i arquitectes a Gelida, amb la voluntat de dominar el sector de la construcció local per assegurar-ne l'activitat, fins al punt d'implicar-se políticament com un instrument més. Aquests constructors eren coneixedors de l'ofici i dels mecanismes per desenvolupar-lo, i també estaven dotats d'una considerable dosi de creativitat i audàcia que s'ha anat manifestant a les diferents generacions. La nissaga va iniciar-se amb la figura de Mariano Mas i Morros (1799-1880), nascut a Capellades, qui es va traslladar a Gelida al voltant de 1825. A partir d'aquí, els projectes i les construccions s'han succeït en diferents generacions. L'herència constructiva de Mariano Mas va ser recollida pel seu hereu, Francisco Mas i Romana, que es va dedicar de ple a l'ofici de constructor de cases consolidant la nissaga al poble entre 1860 i 1886.

La següent generació va bifurcar l'activitat de la família. L'hereu, Mariano Mas i Civil, es va mantenir a l'empresa familiar, mentre que el segon fill, Lluís Mas i Civil es va dedicar a la construcció de cases i va ser el primer Mas que es va decidir a projectar obertament. La fil·loxa i la crisi agrícola van centrar els germans Mas en el sector de l'estiueig a principis dels anys 1890. El 1886, els dos germans van construir la seva primera casa al carrer de Salou, anticipant el futur de la construcció a Gelida. A partir del 1900, l'activitat dels germans Mas es va caracteritzar per avançar cap al domini ple del sector de la construcció local i per la seva creativitat. El 1899, Lluís Mas va signar com a mestre constructor el seu primer projecte, redactat per Manuel Sabater, i a partir d'aquest moment, tant Mariano Mas com Lluís Mas van signar projectes.

L'activitat dels Mas com a projectistes va tenir una importància cabdal en la història de l'arquitectura local, ja que va significar la introducció del Modernisme a Gelida. Aquest estil va penetrar a través dels Mas i es va manifestar com un autèntic fenomen popular, principalment en tipologies de cases entre mitgeres. Lluís Mas va ser qui primer va assajar tímidament les fórmules modernistes el 1901 a la casa Francisco Rosell (cal Quico Fuster). Després de la seva mort prematura, el seu germà gran, Mariano, va assumir el seu llegat. A poc a poc, el fill de Mariano, Joaquim Mas i Palau, es va incorporar al negoci, tal com el fill de Lluís, Delfí Mas i Valls.

Bibliografia

AAVV (1986). Inventari del patrimoni arquitectònic de Catalunya. L'Alt Penedès. Generalitat de Catalunya.

ALONSO, Gemma (2012). L'estiueig a Gelida 1880-1940. Anàlisi dels fons documentals i fotogràfics. Treball de recerca del Màster d'Arxivística i Gestió de Documents. Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents.

CARAFÍ, Mercè (1998). L'Abans. Recull gràfic de Gelida, 1890-1965. Efadós Editorial.

LACUESTA, Raquel, i GONZALEZ, Xavier (2006). Modernisme a l'entorn de Barcelona. Arquitectura i paisatge. Barcelona: Diputació de Barcelona.

RIUS, Jaume (coord.) (2011). Gelida. Retrats d'un temps. Andana Edicions.

ROSSELLÓ, Joan (1988). "La incidència de l'arquitectura de Juan Pascual i Batlle en la conformació de la Gelida actual." Miscel·lània penedesenca, vol. 12, 1988, pp. 227-242.

ROSSELLÓ, Joan (1988). "L'arquitectura i l'urbanisme d'estiueig al Penedès". Miscel·lània penedesenca, 1989, Vol. 13, pp. 421-437.

ROSSELLÓ, Joan (1990). "Els Mas, nissaga de paletes, constructors i arquitectes de Gelida". Miscel·lània Penedesenca. 1990, pp. 493-512.

ROSELLÓ, Joan (2018). L'arquitectura de Joan Pascual Batlle dins del marc de la societat de Gelida de finals del segle XIX. La Quaderns Gelidencs d'Història i Societat – 6. Ajuntament de Gelida.

Enllaços d'interès:

[Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya](#)

[L'arquitectura i l'urbanisme d'estiueig al Penedès](#)

[Els Mas, nissaga de paletes, constructors i arquitectes de Gelida](#)

